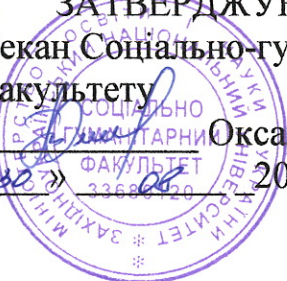

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Соціально-гуманітарний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан Соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх
освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
«30» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок, живопис, скульптура»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузі знань – 19 «Архітектура та будівництво»
спеціальність – 191 «Архітектура та містобудування»
Освітньо-професійна програма – «Архітектура та містобудування»

Кафедра архітектури та дизайну

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	ІРС	Тренінг КПЗ	Самост. робота студ. (год.)	Разом	Іспит/залік (сем.)
денна	1	1	16	30	3	6	36	83	Залік 1, 2
		2	30	30	3	8	48	80	

Зав. кафедр

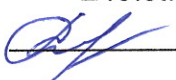
Тернопіль – ЗУНУ
2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму розробили:

- професор кафедри архітектури та дизайну, доктор архітектури
Оксана ДЯЧОК;
- доцент кафедри архітектури та дизайну, кандидат архітектури
Олександра КОЛОДРУБСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та дизайну (протокол № 1 від 3 вересня 2024 р.)

В.о.завідувача кафедри архітектури та дизайну, доктор архітектури, доцент
 Оксана ДЯЧОК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Архітектура та містобудування», протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Керівник ГЗС

Оксана ДЯЧОК

Гарант ОПП

Оксана ДЯЧОК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Образотворче мистецтво: рисунок»**

1. Опис дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок»

Дисципліна – «Електронний документообіг»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 7	Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво	Статус дисципліни <i>обов'язкова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 1 семестр – 3 2 семестр – 4	Спеціальність: 191 Архітектура та містобудування	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1, 2</i>
Кількість змістових модулів – 4: 1 семестр – 2; 2 семестр – 2.	Освітньо-професійна програма: «Архітектура та містобудування»	Лекції: <i>1 семестр – 16 год.</i> <i>2 семестр – 30 год.</i> Практичні заняття: <i>1 семестр – 30 год.</i> <i>2 семестр – 30 год.</i>
Загальна кількість годин – 210 год. 1 семестр – 90 год. 2 семестр – 120 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>1 семестр – 36 год.</i> <i>2 семестр – 48 год.</i> Тренінг: <i>14 год.</i> Індивідуальна робота: <i>1 семестр – 3 год.</i> <i>2 семестр – 3 год.</i>
Тижневих годин – 5, з них аудиторних: 1 сем – 3 год. 2 сем – 4 год.		Вид підсумкового контролю – <i>1, 2 семестр – залік</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок»

Метою викладання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок» є професійна підготовка архітекторів з високим рівнем графічної майстерності на основі поступового засвоєння ними теоретичних основ образотворчої грамоти, формування умінь та навичок реалістичного зображення, розвиток зорової пам'яті та уяви, що сприяє активному процесу естетичного сприймання навколишнього світу та відтворення у процесі самостійного рішення завдань архітектурної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- навчання логічного осмислення побаченого, цілісного сприймання зображуваних об'єктів;
- навчання застосовувати знання з лінійної перспективи для відтворення просторового зображення;
- вивчення наукових основ малюнка-закономірності побудови об'ємних форм на площині, знання методу конструктивно-просторового аналізу предметів;
- вивчення технології матеріалів, графічних можливостей і технік рисунка;
- розвиток художнього і творчого стилю мислення в категоріях і термінах академічного рисунка;
- розвиток просторового, композиційного мислення за допомогою створення графічних композицій різного ступеня складності;
- оволодіння методами передачі простору за законами лінійної і повітряної перспективи; передачі форми і об'єму зображуваної моделі засобами графіки;
- синтезування знань і вмінь реалістичного зображення дійсності та формування на їх основі графічних образів, що реалізуються в архітектурних проектах;
- формування навичок пошуку графічних рішень проектних завдань, втілення та трансформації графічних образів у проектну діяльність;
- володіння методами творчого процесу архітекторів;
- володіння навичками виконання пошукових ескізів, композиційних рішень архітектурних об'єктів, створення художнього образу;
- володіння практичними навичками різних видів образотворчого мистецтва і способів проектної графіки.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні.

СК10. Здатність до участі в підготовці архітектурно-планувальних завдань на проектування, в організації розробки архітектурно-містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних проектів.

СК15. Здатність до здійснення комп'ютерного моделювання, візуалізації, макетування і підготовки наочних ілюстративних матеріалів до архітектурно-містобудівних проектів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумови для вивчення дисципліни: Курс «Образотворче мистецтво: Рисунок» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Архітектурна графіка та об'ємно-просторова композиція», «Архітектурне проектування».

2.5. Результати навчання.

ПР11. Застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПР19. Організовувати презентації та обговорення проектів архітектурно-містобудівного і ландшафтного середовища.

3. Програма дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок»

Змістовий модуль 1. Рисунок простих геометричних форм та предметів побуту. Графічні техніки.

Лекція 1 (2 год.) Теоретичні положення та задачі курсу рисунку. Знайомство з прийомами рисування з натури і основами образотворчої грамоти. Поняття пропорцій.

Лекція 2 (2 год.) Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспективи як засобу передачі глибини простору. Рисунок геометричних тіл.

Лекція 3 (4 год.) Закономірності та елементи світлотіні, поняття про тонові та світлотіньові відношення. Правила компоновки зображення у форматі, конструктивний і просторовий аналіз форм зображуваної групи предметів, передача об'єму тоном з використанням лінії, плями, штриха. Техніка роботи графічними матеріалами.

Практичне заняття 1 (4 год). Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних предметів (матеріал – олівець, формат А2). Побудова предметів натюрморту з використанням законів перспективи. Моделювання предметів олівцем з використанням законів повітряної перспективи та законів світлотіні.

Практичне заняття 2 (8 год). Рисунок натюрморту з побутових предметів (матеріал – олівець, формат А2). Композиція предметів натюрморту на папері. Побудова предметів натюрморту з використанням законів перспективи. Моделювання предметів олівцем з використанням законів повітряної перспективи та законів світлотіні з виявленням художньої виразності.

Практичне заняття 3 (6 год.). Виконання натюрморту з побутових предметів в техніці гризайль (матеріал – акварель, гуаш, формат А2). Композиція предметів натюрморту на папері. Побудова предметів натюрморту з використанням законів перспективи. Моделювання предметів з використанням законів повітряної перспективи та законів світлотіні, з виявлення фактури та матеріалів предметів в техніці гризайль, застосування художньої виразності в техніці гризайль.

Змістовий модуль 2.

Рисунок тематичного натюрморту в інтер'єрі.

Лекція 4 (4 год.). Принципи виконання рисунку гіпсової капітелі та гіпсового рельєфного орнаменту. Особливості роботи над декоративним натюрмортом.

Лекція 5 (4 год.). Принципи виконання рисунку інтер'єру. Методи зображення інтер'єру. Використання перспективи для зображення простору приміщення.

Практичне заняття 4 (6 год.) Виконання натюрморту з гіпсовою доричною капітеллю (матеріал – олівець, формат А2). Композиція предметів натюрморту на папері. Лінійно-конструктивна побудова предметів з використанням законів перспективи, повітряної перспективи та законів світлотіні.

Практичне заняття 5 (6 год.). Декоративний натюрморт в інтер'єрі в стилі побутового жанру (тонований папір А2, м'які матеріали - пастель, вугілля, сангіна).

Самостійна робота студентів (36 год.)

1. Зарисовки предметів побуту та геометричних тіл.
2. Зарисовки з натури гіпсового рельєфного орнаменту.
3. Зарисовки з натури фрагментів інтер'єру та екстер'єру.

Змістовий модуль 3

Рисунок голови людини. Портрет

Лекція 6 (6 год.). Анатомічна будова черепа людини. Особливості будови частини черепа, що відповідає обличчю. Анатомічна будова голови людини.

Лекція 7 (6 год.). Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття рисунка.

Практичне заняття (6 год.). Рисунок черепа в трьох ракурсах (матеріал – олівець, формат А2). Композиційне розміщення черепа людини в 3-х поворотах у форматі, лінійно-конструктивна побудова черепа з використанням тону.

Практичне заняття 7 (6 год.). Рисунок обрубної моделі голови людини (матеріал – олівець, формат А2). Композиційне розміщення моделі голови людини у форматі, лінійно-конструктивна побудова, світло-тіньове вирішення рисунку з використанням тону.

Самостійна робота (16 год.).

Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття малюнка. Начерки та замальовки голови людини в різних положеннях.

Змістовий модуль 4.
Основи зображення фігури людини

Лекція 8 (6 год.). Анатомічний аналіз фігури людини. Скелет, м'язовий покрив, пропорційні співвідношення частин і цілого.

Лекція 9 (4 год.). Методичні вимоги до виконання рисунку оголеної фігури людини, пластичний і анатомічний аналіз, конструктивні і пропорційні закономірності, особливості динамічних зв'язків частин фігури. Індивідуальні особливості моделі. Рішення декоративних завдань при зображенні оголеної фігури людини.

Лекція 10 (8 год.). Особливості рисунку фігури людини в складному ракурсі та в русі.

Практичне заняття 8 (6 год.). Конструктивний лінійний рисунок гіпсової фігури з світлотіньовим рішенням (екорше модель Гудона).

Практичне заняття 9 (6 год.). Рисунок оголеної фігури людини в складному ракурсі.

Практичне заняття 10 (6 год.). Рисунок фігури людини в складному ракурсі в одязі.

Самостійна робота студентів (12 год.)

1. Зарисовки фігури людини в статичному і в динамічному положенні.

2. Зарисовки з натури групи людей.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок»

4.1. Розподіл навчальних годин за модулями

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг, КППЗ	Сам. робота	Контрольні заходи
1 семестр						
Змістовий модуль 1. Рисунок простих геометричних форм та предметів побуту. Графічні техніки.						
Тема 1 Теоретичні положення та задачі курсу рисунка. Знайомство з прийомами рисування з натури і основами образотворчої грамоти. Поняття пропорцій.	2	4			2	Практична робота
Тема 2. Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспективи як засобу передачі глибини простору. Рисунок геометричних тіл.	2	8			6	Практична робота
Тема 3. Закономірності та елементи світлотіні, поняття про тонові та світлотіньові відношення. Правила компоновки зображення у форматі, конструктивний і просторовий аналіз форм зображуваної групи предметів, передача об'єму тоном з використанням лінії, плями, штриха. Техніка роботи графічними матеріалами.	4	6			8	Практична робота
Всього:	8	18			16	
Змістовий модуль 2.						
Рисунок тематичного натюрморту в інтер'єрі.						
Тема 4. Принципи виконання рисунку гіпсової капітелі та гіпсового рельєфного орнаменту. Особливості	4	6			10	Практична робота

роботи над декоративним натюрмортом.						
Тема 5. Принципи виконання рисунку інтер'єру. Методи зображення інтер'єру. Використання перспективи для зображення простору приміщення.	4	6			10	Практична робота
Всього:	8	12			20	
Загалом за 1 сем.	16	30	3	6	36	
Підсумковий контроль						залік
2 семестр						
Змістовий модуль 3						
Рисунок голови людини. Портрет						
Тема 6. Анатомічна будова черепа людини. Анатомічна будова голови людини.	6	6			8	Практична робота
Тема 7. Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття рисунка.	6	6			8	Практична робота
Всього:	12	12			16	
Змістовий модуль 4						
Основи зображення фігури людини						
Тема 8. Анатомічний аналіз фігури людини. Скелет, м'язовий покрив, пропорційні співвідношення частин і цілого.	6	6			10	Практична робота
Тема 9. Методичні вимоги до виконання рисунку оголеної фігури людини, пластичний і анатомічний аналіз, конструктивні і пропорційні закономірності, особливості динамічних	4	6			10	Практична робота

зв'язків частин фігури. Індивідуальні особливості моделі. Рішення декоративних завдань при зображенні оголеної фігури людини.						
Тема 10. Особливості рисунку фігури людини в складному ракурсі та в русі.	8	6			12	Практична робота
Загалом за 2 сем.	30	30	3	8	30	
Загалом за курс	46	60	6	14	84	
Підсумковий контроль	Залік 1, 2 сем.					

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Навчальний матеріал з дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Самостійна робота студентів із дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок» передбачає:

- активний діалог між викладачем та студентом у процесі навчальної діяльності;
- опрацювання навчальної літератури з курсу;
- самостійне вивчення окремих питань з дисципліни;
- виконання практичних завдань;
- виконання творчих завдань (зарисовки, зарисовки з натури, опис творчості відомого художника або стилю в мистецтві тощо).

Критерії оцінювання: Теоретичний та художній рівень робіт, композиційне вирішення постановки, лінійно-конструктивна побудова предметів, світло-тіньове вирішення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ВИНЕСЕНИХ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ

№ п/п	Тематика
1.	Зарисовки предметів побуту та геометричних тіл.
2.	Зарисовки з натури гіпсового рельєфного орнаменту.

3.	Зарисовки з натури фрагментів інтер'єру та екстер'єру
4.	Рисунок з натури гіпсових зліпків деталей голови Давида роботи Мікеланджело: око, вухо, губи, ніс.
5.	Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття малюнка. Начерки та замальовки голови людини в різних положеннях.
6.	Зарисовки фігури людини в статичному і в динамічному положенні.
7.	Зарисовки з натури групи людей.

Тренінг та комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з курсу «Образотворче мистецтво: рисунок» є видом позааудиторної роботи студентів і виконуються ними самостійно у вигляді рисунків та зарисовок в процесі вивчення програмового матеріалу.

Виконання КПЗ – важлива та обов'язкова складова курсу, один із залікових кредитів із дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок».

Метою тренінгу є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Захист тренінгу відбувається у встановлені терміни відповідно до робочого плану курсу та затвердженого графіку модульного контролю.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво: рисунок» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: оцінювання практичних робіт студентів, зарисовок, перегляду.

Види роботи студента:

- 1. Робота на практичних заняттях**
- 2. Самостійна робота:**
- 3. Контрольні зрізи.**

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний

стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

1, 2 семестр – залік

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота

Шкала оцінювання

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
60-69	
26-59	не зараховано
1-25	

0. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft)	1-16
3.	Інформаційна мережа ІНТЕРНЕТ	1-10
4.	Мольберти, натурні підставки	1-10
5	Натурний фонд	1-10

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Підручники:

1. Лубенський, В'ячеслав Іванович Рисунок за уявленням [Текст]: підручник для худож. вищ. навч. закладів / В'ячеслав Лубенський; М-во культури та інформ. політики України, КДАДПМіД ім. Михайла Бойчука. Київ : Вид-во ТОВ "Юрка Любченка", 2021. 352 с.
2. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції (геометричні аспекти). Київ: Каравелла, 2004. 304 с.

Навчальні посібники:

1. Белянський Олександр Миколайович Короткочасний рисунок. Майстер-клас [Текст]: навч. посібн. / О. М. Белянський; О.М. Белянський; М-во культури і туризму України, Луганський держ. ін-т культури і мистецтв. Луганськ : ЛДКІКМ, 2008. 24 с.
2. Іванов-Ахметов Володимир Михайлович Навчальний рисунок (рисунок голови людини) [Текст]: навч. посібник / В. М. Іванов-Ахметов; Володимир Іванов-Ахметов; за ред. М.А. Фартушної; відп. ред. П.О. Киричок; рец.: Ю.І. Бондаренко, В.Ю. Могилевський; худож. І.В. Канівець МОН України; НТУ України "КПІ". Київ : НТУУ "КПІ", 2006. 80 с.
3. Клименюк Тетяна Михайлівна Креслення, рисунок, композиція: навч. посібник /Т.М. Клименюк; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. 340 с.
4. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ : Вища школа, 2002. 188 с.
5. Куленко М.Я. Авторська накладна графіка / М.Я. Куленко / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ., 2001. 124 с.
6. Куленко М.Я. Основи композиції в образотворчому мистецтві: навч. посібник для студ. архіт. фак-ту / Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ, 2001. 87 с.
7. Куленко М.Я. Графічний дизайн: мистецтво шрифту : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. /Михайло Куленко / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт., Кн. 2. Київ: Альтерпрес, 2015. 155 с.
8. Макушин Віктор Юрійович Рисунок у просторі й часі [Текст]: навч. посібник / В. Ю. Макушин; В.Ю. Макушин. Миколаїв : Вид-во НУК, 2008. 428 с.
9. Макушин Юрій Андрійович Рисунок і час [Текст]: навч. посібник / Ю. А. Макушин; Ю.А. Макушин. Миколаїв : Вид-во НУК, 2008. 288 с.
10. Пригода Л.Г. Зображення міського пейзажу: посібник до вивчення курсу "Рисунок": Для студ. напрямів підгот. 6.060120 "Архітектура" та 6.020205 "Образотв. мист-во" /Київськ.ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2008. 36 с.
11. Пригода Леонід Григорович Малюнок людини в одязі: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. /Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : [б.в.], 2001. 156 с.
12. Ратнічин В.М. Перспектива: навчальний посібник. Київ Вища школа 1977 р. 136 с.
13. Сотниченко А.В. Навчальний рисунок: посібник до вивчення курсу "Рисунок"

для слухачів факультету довузівської підготовки напрямів 6.060102 "Архітектура" та 6.020205 "Образотворче мистецтво" /А.В. Сотниченко; Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2008. 120 с.

14. Сухенко Віктор Олександрович Рисунок: навч. посібник для студ. вищ. нач. закл. /В.О. Сухенко. Київ : " BONA MENTE", 2004. 183 с.

15. Сухенко, Віктор Олександрович Академічний рисунок [Текст]: підручник / В. О. Сухенко, М-во культури України, НАОМА; рец. П.П. Печорний, В. Д. Сергєєв, М. І. Яковлєв. Київ : Амадей, 2016. 232 с.

16. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: навч. посібник. Львів : Аверс, 2010. 496 с.